

دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی

* **سعیده دریا زاده:** دانشجوی دکتری تخصصی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، و گروه آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (*نویسنده مسئول). daryazadehs@gmail.com
جلیل کوهپایه زاده: دانشیار، متخصص پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی و گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. jkuhpayeh@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۴/۳/۵

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۰/۳

چکیده

زمینه و هدف: باورهای پژوهشی دانشجویان تأثیر مهمی در انجام یا اجتناب از تحقیق دارد. هدف این مطالعه مقایسه دیدگاه‌های دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی بود.

روش کار: این مطالعه توصیفی-مقطعی در سال ۱۳۹۲ در ۱۴۰ نفر از دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی دانشگاه علوم پزشکی تهران به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انجام شد. حجم نمونه به وسیله مطالعه مقدماتی و محاسبه واریانس نمونه تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه خودایفا و استاندارد شده خودکارآمدی پژوهشی بود. تجزیه تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS-۱۷ و آزمون آماری T مستقل برای مقایسه ۷ آیتم در پرسش‌نامه خودکارآمدی پژوهشی شامل موارد آماری و تحلیلی، مفهوم پردازی، روش و اجراء پژوهش کیفی، گزارش نویسی، مهارت‌ها و تبحرها و اخلاق در دانشجویان ذکر شده انجام گردید.

یافته‌ها: اختلاف معنی‌داری در مقایسه دیدگاه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی در مقیاس‌های خودکارآمدی آماری و تحلیلی، مفهوم پردازی، روش و اجراء پژوهش کیفی، گزارش نویسی و مهارت‌ها و تبحرها مشاهده شد ($p < 0/001$ و $p = 0/008$). ولی اختلاف معنی‌داری در مقیاس اخلاق در آن‌ها مشاهده نشد ($p = 0/176$).

نتیجه‌گیری: دانشجویان دکتری تخصصی در مقایسه با دانشجویان کارشناسی ارشد دیدگاه مثبت‌تری نسبت به خودکارآمدی پژوهشی داشتند.

کلیدواژه‌ها: خودکارآمدی، پژوهش، دانشجو

مقدمه

اساتید را به خود اختصاص می‌دهد و از طرفی اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی با مشکلات متعددی از جمله تراکم کار آموزشی و درمانی و غیره مواجه هستند، لذا اکثر آنان تمایل کمی برای تحقیق و هدایت تحقیقات دانشجویی خارج از پایان‌نامه از خود نشان می‌دهند (۲).

در ایران، یک استاد دانشکده پزشکی در ابتدا باید یک درمانگر خوب برای بیماران باشد و همچنین به آموزش پزشکی هم بپردازد و گاهی در صورت وجود فرصت و علاقه یا الزام، ممکن است تحقیق نیز بکند. در سال‌های اخیر این‌گونه به پزشکی نگرسته می‌شد که یکی از وظایف دانش‌آموختگان گروه پزشکی، علاوه بر ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در مراکز و سیستم بهداشتی به ویژه با نظریه‌های جدید آموزش پزشکی و توجه

پژوهش و تحقیق زمینه‌ساز پیشرفت، سازندگی و استقلال هر کشور است. از این رو اهمیت و ضرورت پژوهش بر هیچ کس پوشیده نیست. بدون آشناسازی دانشجویان با پژوهش در زندگی و فعالیت‌های روزمره، پرورش استعدادها، خلاق آن‌ها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور ناممکن می‌شود (۱). دانشجویان به عنوان نیروی فعال و محققان فردا می‌توانند نقش مهمی در پیشرفت کشور ایفا نمایند زیرا آن‌ها از ارکان اصلی و اجرایی پژوهش در دانشگاه‌ها هستند. همچنین اساتید نقش محوری در ترغیب دانشجویان به انجام تحقیقات دانشجویی دارند ولی با توجه به اینکه غالب دانشجویان تجربه کار تحقیقاتی ندارند و آموزش روش تحقیق به آن‌ها وقت زیادی از

معتقدند از توانایی آن‌ها خارج است و ممکن است احساس ناکارآمدی در بر داشته باشد، تمایل دارند (۵ و ۴). همچنین به عقیده اوردان و پاچارس، خودتنظیمی مؤثر، به رشد خودکارآمدی بستگی دارد و دانش آموزانی که در یادگیری و عملکرد در مدرسه اعتماد به نفس دارند و با جستجوی چالش‌ها برای یادگیری مواد درسی جدید تلاش و بر انجام تکالیف دشوار، اصرار می‌نمایند.

یافته‌های مربوط به خودکارآمدی نشان می‌دهد که رابطه مثبتی بین خودکارآمدی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، هم در سطح دبیرستان و هم دانشگاه وجود دارد (۶ و ۴).

در خارج از کشور در زمینه خودکارآمدی پژوهشی انجام شده که بسیار کامل و وسیع بوده است. از جمله پژوهش ساوتل و همکاران (۷) و کلارک (۸) به بررسی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی دانشجویان رشته‌های مختلف پرداخته است.

ولی در ایران نیز مطالعات محدودی در زمینه پژوهش و خودکارآمدی صورت گرفته است، از جمله مطالعات رضانی و همکاران (۱)، فلاح و همکاران (۳)، صالحی و همکاران (۴) و مطالعه گراوند و همکاران (۹).

این پژوهش به منظور مقایسه‌ی دیدگاه‌های دانشجویان نسبت به خودکارآمدی پژوهشی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی تهران طراحی شد.

روش کار

این مطالعه توصیفی - مقطعی است و نمونه‌گیری با روش تصادفی ساده، انجام شد. جامعه پژوهش کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقطع کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۲ بودند و نمونه پژوهش ۱۴۰ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا هستند که به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه ابتدا یک مطالعه مقدماتی (پایلوت) بر روی ۲۰ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی به صورت تصادفی انجام شد و واریانس نمونه محاسبه گردید. این محاسبه با

مخصوص به پزشکی جامعه‌نگر (Community Oriented)، تحقیق در سیستم‌های بهداشتی است، تا پزشک علاوه بر کار درمان، مشکلات حوزه سلامت را شناسایی، اولویت بندی و تا حد ممکن نسبت به حل آن‌ها اقدام کند. به این منظور برای کسب توانایی در شناسایی و حل مشکلات مشاغل مرتبط با سلامت فرد و جامعه، راه کارهایی ارائه شده و از جمله دوره‌هایی به شکل واحدهای درسی یا کارگاه‌های آموزشی و پایان نامه تحقیقاتی در برنامه تحصیلی دوره دکترای پزشکی پیش بینی شده است تا بدین ترتیب اصول اولیه روش تحقیق را آموزش ببیند (۳). همچنین از آنجایی که آموزش پژوهش و یادگیری آن دارای نقش مهمی در بهبود فرآیندهای آموزشی و گسترش علم در جامعه و از مهارت‌های مهم و اساسی برای دانشجویان است، بنابراین دیدگاه‌ها و نگرش‌های پژوهشی به ویژه باورهای مربوط به خود محقق، در رابطه با پژوهش یکی از موضوعات کلیدی این حیطه است. دانشجویانی که به توانمندی خود برای انجام یک تکلیف تحقیقی، اطمینان ندارند، اغلب مضطرب شده و در زمان ارزیابی احساس عدم شایستگی می‌کنند ولی دانشجویانی که باور دارند توانمند هستند، به تحقیق می‌پردازند و در کار پژوهشی هم موفق‌تر هستند. باورهای دانشجویان نسبت به توانایی‌هایشان در زمینه پژوهش از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر انجام تحقیق است. بر این اساس، قضاوت افراد در مورد توانایی‌هایشان به منظور سازمان دهی و اجرای یک سلسله کارها برای رسیدن به عملکردهای پژوهشی مشخص را، خودکارآمدی پژوهشی (Research self-efficacy) می‌نامند که در متون مختلف به تعریف و بررسی علل و زمینه‌های آن پرداخته شده است (۴).

بندورا (Bandura) نظریه شناختی-اجتماعی (social-cognitive theory) را ارائه داد. از نظر او خودکارآمدی، پیامدهای ارزشمندی در عملکرد تحصیلی و سایر حیطه‌های روانی انسان مانند موضوعات مرتبط با سلامت روانی و همچنین ریشه در مباحث انگیزشی و شناختی در روانشناسی دارد. انسان‌ها به دوری از موقعیت‌هایی که

های پرسش نامه در دو مقطع تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد و دکترا انجام شد. همچنین یافته‌ها کم تر از ۰/۰۵ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از میان ۱۴۰ پرسش نامه که در اختیار دانشجویان گذاشته شد، ۱۳۳ پرسش نامه (میزان پاسخ‌دهی ۹۵٪) به وسیله ۶۴ نفر از دانشجویان دکترا و ۶۹ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد تکمیل گردید. با استفاده از آزمون T مستقل، به مقایسه سوالات پرسش نامه در میان دانشجویان این مقاطع پرداخته شد.

بر اساس نتایج، اختلاف معناداری در مقایسه دیدگاه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا تخصصی در مقیاس‌های خودکارآمدی آماری و تحلیلی، خودکارآمدی در مفهوم پردازی، خودکارآمدی در روش و اجرا، خودکارآمدی در پژوهش کیفی، خودکارآمدی گزارش نویسی و خودکارآمدی در مهارت‌ها و تبحرها مشاهده شد ($p < 0/001$ و $p = 0/008$). ولی اختلاف معنی داری در مقیاس اخلاق در آن‌ها مشاهده نشد ($p = 0/176$). مقایسه دیدگاه دانشجویان از نتایج به دست آمده از پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی به صورت زیر است؛ بر اساس تقسیم بندی امتیاز دانشجویان از پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی (۴) در مقیاس‌های خودکارآمدی آماری و تحلیلی، خودکارآمدی در مفهوم پردازی، خودکارآمدی در روش و اجرا و خودکارآمدی در مهارت‌ها و تبحرها امتیاز دانشجویان کارشناسی ارشد در طیف متوسط و دانشجویان دکترا در طیف بالا قرار داشت. در مقیاس‌های خودکارآمدی گزارش نویسی و اخلاق امتیاز دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا هر دو در طیف بالا قرار داشت ولی در مقیاس خودکارآمدی در پژوهش کیفی امتیاز دانشجویان کارشناسی ارشد در طیف پایین و امتیاز دانشجویان دکترا در طیف متوسط قرار داشت.

مقایسه مجموع امتیاز کسب شده از پرسشنامه خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا نشان می‌دهد که دانشجویان

سطح خطای ۵ درصد صورت گرفت و حجم نمونه برای هر یک از دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا (تخصصی) ۷۰ نفر (در مجموع ۱۴۰ نفر)، با محاسبه و افزودن ۱۰ درصد ریزش در حجم نمونه برای هر گروه به دلیل عدم پاسخ‌دهی (احتمالی) برآورد گردید. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسش نامه محقق ساخته و استاندارد شده خودکارآمدی پژوهشی بود (۴). اجازه رسمی از پژوهشگر این مطالعه جهت استفاده از پرسش نامه مورد نظر در مطالعه کنونی، کسب شد. این پرسش نامه شامل هفت عامل است که خودکارآمدی آماری و تحلیلی، خودکارآمدی در مفهوم پردازی، خودکارآمدی در روش و اجرا، خودکارآمدی در پژوهش کیفی، خودکارآمدی گزارش نویسی، خودکارآمدی در مهارت‌ها و تبحرها و اخلاق را بررسی می‌نماید. در این مطالعه نیز ثبات داخلی پرسش نامه با تعیین ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد. میزان آلفای کرونباخ برای مناسب بودن ابزار معادل ۰/۹۶ به دست آمد. روایی محتوا و روایی صوری با استفاده از نظر صاحب نظران (۱۰ نفر از اعضای هیات علمی گروه آموزش پزشکی) تعیین شد. این پرسش نامه شامل دو بخش است. بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیک شامل مقطع تحصیلی دانشجوی و قسمت دوم سوالات مربوط به خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان است و شامل ۵۵ سوال با ۵ حالت لیکرت (از ۱ تا ۵ بیانگر میزان احساس دانشجوی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی) است که درباره دیدگاه‌های دانشجویان نسبت به خودکارآمدی پژوهشی سوالاتی را مطرح می‌نماید.

به دلیل احتمال عدم همکاری بعضی از دانشجویان در پر کردن کامل و تحویل به موقع پرسش نامه، نمونه‌ها بیشتر از حجم نمونه در نظر گرفته شد و به هنگام جمع‌آوری اطلاعات، هدف از انجام مطالعه برای شرکت کنندگان توضیح داده شد و پرسش نامه‌ها بدون نوشتن نام، توسط دانشجویان تکمیل گردید. تجزیه تحلیل آماری داده‌ها با نرم افزار SPSS-17 و با استفاده از آزمون‌های آماری T مستقل برای مقایسه گویه

جدول ۱- مقایسه امتیاز دیدگاه های دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی

مقیاس های خودکارآمدی پژوهشی	تعداد سوال	کمینه امتیاز	بیشینه امتیاز	طیف پایین	طیف متوسط	طیف بالا	کارشناسی ارشد میانگین و انحراف معیار	دکترای میانگین و انحراف معیار	سطح معنا داری
خودکارآمدی آماری و تحلیلی	۱۳	۱۳	۶۵	۱۳-۳۰/۳۳	۴۷/۴۶-۳۰/۱۳	۴۷/۴۶-۶۵	۴/۸۹±۴۰/۶	۴/۹۵±۵۳/۲	p<۰/۰۰۱
خودکارآمدی در مفهوم پردازی	۱۲	۱۲	۶۰	۱۲-۲۸	۲۸-۴۴	۴۴-۶۰	۶/۱۵±۴۱/۹	۴۸/۵±۳/۹۲	p<۰/۰۰۱
خودکارآمدی در روش و اجرا	۱۱	۱۱	۵۵	۱۲-۲۵/۶۶	۴۰/۳۳-۲۵/۶۶	۴۰/۳۳-۵۵	۵/۸۰±۳۸/۲	۴/۱۳±۴۴/۹	p<۰/۰۰۱
خودکارآمدی در پژوهش کیفی	۵	۵	۲۵	۵-۱۱/۶۶	۱۸/۳۳-۱۱/۶۶	۱۸/۳۳-۲۵	۱۰/۴±۳/۷۰	۱۵/۵±۵/۶۶	p<۰/۰۰۱
خودکارآمدی گزارش نویسی	۶	۶	۳۰	۶-۱۴	۱۴-۲۲	۲۲-۳۰	۲۲/۷±۳/۴۰	۲۶/۷±۲/۴۱	p<۰/۰۰۱
خودکارآمدی در مهارت ها و تبحرها	۵	۵	۲۵	۱۱/۶۶-۵	۱۱/۶۶-۱۸/۳۳	۱۸/۳۳-۲۵	۱۸/۱±۲/۸۷	۱۹/۴±۲/۷۸	p=۰/۰۰۸
اخلاق	۳	۳	۱۵	۳-۷	۱۱-۷	۱۱-۷	۱۳/۲±۲/۱۲	۱۳/۵±۰/۸۸	p=۰/۱۷۶
امتیاز کل	۵۵	۵۵	۲۷۵	۵۵-۱۲۸/۳۳	۱۲۸/۳۳-۲۰/۱/۶۶	۲۷۵-۲۰/۱/۶۶	۱۸۵/۲-۲۸/۵۱	۲۲۱/۶±۲۴/۶۳	p<۰/۰۰۱

از آموزش و مهارت و اعتماد به نفس لازم برخوردار بوده اند.

همچنین امتیاز هر دو گروه دانشجویان در مقیاس خودکارآمدی گزارش نویسی و اخلاق در طیف بالا قرار داشت، لذا به نظر می رسد دیدگاه این دانشجویان نسبت به این دو مقیاس مثبت بوده و از نظر خودشان از مهارت لازم در این دو مقیاس برخوردار بوده اند ولی در مقیاس خودکارآمدی در پژوهش کیفی امتیاز دانشجویان کارشناسی ارشد در طیف پایین و امتیاز دانشجویان دکترا در طیف متوسط قرار داشت.

در پژوهش صالحی و همکاران (۴) میانگین و انحراف معیار امتیاز دانشجویان از پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی در هر یک از هفت مقیاس به طور مجزا و هم در امتیاز کل پرسش نامه در طیف متوسط قرار داشت (۱۷۳/۷۶±۳۵/۱۱) و این نتیجه با نتیجه میانگین امتیاز دانشجویان کارشناسی ارشد مطالعه حاضر که در طیف متوسط قرار داشت هم خوانی دارد. پژوهش گرانند و همکاران (۷) داشتن دیدگاه مثبت و کسب امتیاز بالاتر از پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی با افزایش عملکرد و تولیدات پژوهشی افراد نسبت مستقیمی نشان داد و همچنین داشتن باور و دید

دکترای تخصصی امتیاز بیشتری را از کل پرسش نامه کسب نموده اند و امتیاز کل آن ها در طیف بالای امتیاز پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی قرار داشت (جدول ۱).

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج به دست آمده در این مطالعه، به طور کلی دیدگاه دانشجویان دکترا تخصصی در مقایسه با دانشجویان کارشناسی ارشد، در هر هفت مقیاس پرسش نامه خودکارآمدی پژوهشی، به طور مجزا و در مجموع از امتیاز بالاتری برخوردار است و به طور واضحی در مقیاس های خودکارآمدی آماری و تحلیلی، خودکارآمدی در مفهوم پردازی، خودکارآمدی در روش و اجرا، گزارش نویسی و خودکارآمدی در مهارت ها و تبحرها اختلاف معناداری را نشان می دهد. به نظر می رسد کسب تجربه در انجام کارهای پژوهشی در مثبت شدن دیدگاه دانشجویان نسبت به خودکارآمدی پژوهشی تاثیر گذار است. معنی دار نبودن اختلاف آماری در مقیاس اخلاق پژوهشی در دانشجویان نشان می دهد احتمالاً در این مقیاس دانشجویان از مقطع کارشناسی ارشد

(۱۲) حدود ۷۷٪ دانشجویان تمایل زیادی به انجام کارهای تحقیقاتی در قالب تحقیقات دانشجویی داشتند. همین طور پژوهش دیگری نشان داد، بخش زیادی از دانشجویان پزشکی علاقه مند به دوره تحقیقاتی خویش هستند (۱۳). در پژوهش کارشکی (۱۴) در زمینه پژوهش نیز مقطع بالاتر و کسب مهارت و تجربه بیشتر از عوامل تاثیر گذار در خودکارآمدی می باشد.

یکی از فاکتورهای موثر برای دست یابی به خودکارآمدی پژوهشی انگیزه مثبت افراد در انجام امور پژوهشی و در نتیجه رسیدن به مراحل بالای خودکارآمدی پژوهشی است. بنابراین به نظر می رسد دیدگاه مثبت دانشجویان نسبت به خودکارآمدی پژوهشی خودشان اولین گام برای بهبود عملکرد و دست یابی به پیشرفت های پژوهشی آن ها خواهد بود. این نتایج نشان می دهد که در صورت هدایت موثر دانشجویان علاقه مند به تحقیق های علمی توسط اساتید پژوهشگر در زمینه های مربوط، می توان به بار علمی و پژوهشی کشور افزود. همچنین به نظر می رسد که خودکارآمدی از عوامل مهم و زمینه ساز پیشرفت دانشجویان در زمینه های مختلف تحصیلی است.

نتایج این مطالعه به وضوح نشان داد دانشجویان در مقطع تحصیلی بالاتر دیدگاه مثبت تری نسبت به خودکارآمدی پژوهشی خود دارند و در نتیجه به دلیل انگیزه و تجربه و آشنایی بیشتر با روش های تحقیق علمی مفصل تر از عملکرد بهتری نیز برخوردارند. پس یکی از موارد مهم پیشرفت در عملکرد پژوهشی دانشجویان می تواند مقطع تحصیلی آن ها باشد به طوری که هر چه تجربه دانشجویان در انجام امور پژوهشی و آشنایی با روش های تحقیق بیشتر باشد دیدگاه مثبت تر و عملکرد بهتری در انجام تحقیق خواهند داشت.

طیف پایین و طیف متوسط امتیاز خودکارآمدی پژوهش کیفی در دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا نشان دهنده کم بودن مهارت و تجربه دانشجویان در این مقیاس بوده است. بنابراین لازم است دانشجویان در مقاطع تحصیلات تکمیلی در زمینه پژوهش های کیفی از آموزش لازم و کامل برخوردار باشند و در این خصوص مهارت و تجربه

مثبت نسبت به خودکارآمدی پژوهشی باعث عملکرد مطلوب تر افراد در این زمینه بود. همچنین بیان کرد که بین محیط های آموزشی و میزان تولیدات پژوهشی رابطه معناداری وجود ندارد.

در پژوهش رضانی و همکاران (۱) دیدگاه دانشجویان بر مشارکت در تحقیق تأثیر زیادی داشت و به مشخص شدن جایگاه و ارزش تحقیقات و تشویق و حمایت از آن در سطوح مختلف و تعیین ضوابط صریح و روشن برای تحقیق و پژوهش و مشخص شدن مراجع تصمیم گیری برای تصویب طرح های پژوهشی و جلوگیری از اعمال سلیقه توصیه شده است.

در پژوهش مهرعلی زاده و همکاران (۲) بیشتر اساتید دانشکده پزشکی به انجام کارهای تحقیقاتی علاقه داشتند ولی به دلایل متعدد از جمله عدم آشنایی و تجربه کافی دانشجویان با اصول پژوهش تمایل زیادی به هدایت تحقیقات دانشجویی نداشتند. نتایج این مطالعه به طور واضحی با نتایج مطالعه کنونی مطابقت دارد.

در پژوهش فلاح و همکاران (۳) آگاهی اکثریت پزشکان و دندانپزشکان از تحقیق در سطح متوسط پایین ولی قابل قبول بوده و از نظر توانمندی پژوهشی، اکثر پزشکان و دندانپزشکان دارای توانمندی پایین اما در سطح قابل قبول پژوهشی بودند و نگرش اکثریت پزشکان نسبت به تحقیق مثبت بود ولی در مجموع میزان توانمندی پژوهشی پزشکان از وضعیت مطلوب فاصله داشت. نتیجه این پژوهش لزوم آموزش روش های تحقیق و زمینه سازی انجام پژوهش های علمی و البته علاقه مند سازی افراد از دوران دانشجویی به امور پژوهشی را به وضوح تبیین می نماید. در پژوهش طالبی و همکاران (۱۰) تحصیل دانشجویان در مقاطع بالاتر و مواجهه با محیط های پژوهشی و آموزشی و کسب تجربه در این زمینه در دیدگاه آن ها نسبت به انجام پژوهش تاثیرگذار بود.

در پژوهش جوادیان (۱۱) حدود ۷۳٪ دانشجویان علوم پزشکی اظهار نمودند که اساتید نقش زیادی در ترغیب دانشجویان به تحقیق و پژوهش دارند. در پژوهش پنجه شاهین و همکاران

Birjand University of Medical Sciences to affecting factors in research in 2006-2007. [Didgahe danesjjooyane daneshgahe oloom pezehskie Birjandnesbat b avamele moaser bar tahghigh va pajooohesh dar sale tahsili 85-86]. IJME 2011; 11(95):453-4. [Persian].

2. Mehr AliZadeh S, Vakili A, Pourhossein SM. Faculties viewpoints of Semnan University of Medical Sciences towards Student Research. JMED 2011; 1(1):11-6. [Persian].

3. Fallah M, Houshmand B, Joneidi Jafari A, Shamsai F, Bashirian S. Knowledge, attitude and research ability of general physicians and dentists graduated from Hamadan University of Medical Sciences. IJME 2005; 5(2):129-38. [Persian].

4. Salehi M, Kareshki h, Ahanchian MR, Karimi Mouneghi H. Validation of research self-efficacy scale for postgraduate students of Ferdowsi University and Mashhad University of Medical Sciences. IJME 2012; 12(6):396-409. [Persian].

5. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. 1st ed. New York: Worth Publishers; 1997.

6. Urdan T, Pajares F. Self-Efficacy Beliefs of Adolescents. Greenwich, CT: Information Age Publishing; 2005.

7. Sawtelle V, Brewé E, Kramer LH. Sequential logistic regression: A method to reveal subtlety in self-efficacy. Proceedings of the Tenth Annual College of Education & GSN Research Conference. Miami: Florida International University; 2011:216-25.

8. Clark JC. Examining possible influences of string students' self-efficacy and musical background characteristics on practice behaviors. SRJ 2010; 1:55-74.

9. Garavand H, Kareshki H, Ahanchian M. The relationship between self-efficacy in research and research performance; A study on students of Medical Sciences University of Mashhad. IJME 2014; 14(1):41-51. [Persian].

10. Talaei M, Rouhi S, Sabet B, Baghaei AM, Bahmanziari P. [Jaygahe pajooohesh dar beine daneshjooyane pezehskie: Arzeshyabye vazae mojood dar daneshgahe oloom pezehskye Isfahan 2008]. JRMS 2000; 6(2):97-101. [Persian].

11. Javadian Y. Medical student's attitudes towards the importance of research. JQUMS 2002; 22:64-7. [Persian].

12. Panjeh Shahin MR, Mola A, Nabavi Zadeh A, Tavakoli AR. Effective factors on research activities of student researchers of Shiraz University. Proceedings of Cardiovascular Congress of Shiraz University of Medical Sciences 2008; Page 94. [Persian].

13. Ley TJ, Rosenberg LE. The physician-scientist career pipeline in 2005: Build it, and they will come. JAMA 2005; 294:1343-51.

14. Kareshki H. [Naghshe olgoohaye angizeshi va edrakate mohiti dar yadgiryé khodtanzimye

لازم را کسب نمایند. راه کارهای توانمند سازی دانشجویان به همراه آموزش جدی تر و وسیع تر و درگیر نمودن آن ها در انواع پژوهش کیفی و همچنین برگزاری کارگاه های دوره ای آموزش روش های تحقیق کیفی و استفاده از اساتید پژوهشگر خبره در این زمینه برای هدایت و راهنمایی و بکارگیری دانشجویان علاقه مند و درگیر نمودن آن ها در دوران دانشجویی مفید بوده و برای افزودن به بار علمی پژوهشی کشور ضروری می نماید.

ممکن است محیط آموزشی و پژوهشی در دیدگاه دانشجویان نسبت به خودکارآمدی پژوهشی آن ها تاثیر گذار باشد و از آنجایی که این مطالعه در دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شده است لازم است پژوهش هایی در سطح وسیع تر و در محیط های آموزشی مختلف در این زمینه صورت گیرد. از محدودیت این پژوهش نبود امکان مقایسه نتایج با مطالعات داخلی به دلیل تازگی موضوع مطالعه است، لذا توصیه می شود مطالعات کیفی در زمینه عوامل انگیزشی موثر بر افزایش خودکارآمدی پژوهشی در گروه های مختلف هدف از جمله دانشجویان و اعضای هیات علمی صورت گیرد.

به طور کلی نتایج این مطالعه نشان داد که دانشجویان مقطع تحصیلی دکترای تخصصی در مقایسه با دانشجویان کارشناسی ارشد از دیدگاه مثبت تری نسبت به خودکارآمدی پژوهشی و توانمندی های خود در این زمینه برخوردار بودند.

تقدیر و تشکر

نویسنده مقاله بدین وسیله از دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی تهران که در انجام این پژوهش یاری نمودند، نهایت سپاسگزاری را اعلام می نماید.

منابع

1. Ramezani A, Faraji A, Aliabadi A, Noormohamadian O. Student's viewpoints of

daneshamoozane pesare payeye sevome
dabirestan]. [Dissertation]. Tehran: Tehran
University; 2008. [Persian].

Post graduate students' viewpoint on research self-efficacy

***Saeideh Daryazadeh**, PhD student, Department of Medical Education, Faculty of Medicine, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, & Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. (*Corresponding author). daryazadehs@gmail.com

Jalil Kuhpayehzadeh, MD. Associate Professor of social medicine, Center for Educational Research in Medical Sciences & Department of social medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. jkuhpayeh@yahoo.com

Abstract

Background: Students' research belief has important influence on their avoiding or doing an investigation. The aim of this study was the comparison of MSc and PhD students' viewpoints in regard to research self-efficacy.

Methods: This descriptive-cross sectional study was conducted in 2013 on 140 MSc and PhD students in Tehran University of Medical Sciences, using simple random sampling. Sample size was determined by a pilot study and calculating sample variance. Data collection tool was standardized self-administered research self-efficacy questionnaire. Statistical analysis of data was done by using SPSS- 17 software as well as independent T-test for comparison. The 7 items of the questionnaire included statistical and analytical, conceptualization, method and implementation, qualitative research, writing report, skills and proficiency and ethics.

Results: Significant difference was observed between MSc and PhD students' viewpoints regarding statistical and analytical, conceptualization, method and implementation, qualitative research, report writing and skills and proficiencies of self-efficacy scales ($p=0.008$, $p<0.001$). But no significant difference was observed in ethics scales ($p=0.176$).

Conclusion: PhD students as compared to Msc students had more positive viewpoint in regard to research self-efficacy.

Keywords: Self-efficacy, Research, Student